

אפריקה ישראל השקעות: הבגדים שנועדו לעצבן את מירי רגב

המעצב הניגרי ניאולן והאמן הישראלי עומר קריגר לא מאמינים בניכוס תרבותי. במקום זאת, הם מקווים שקולקציית הבגדים האפריקאית-תל אביבית שלהם תסייע למתג מחדש את אפריקה

מאת **רות פרל־בהריר** | 12 בדצמבר 2018

ניאי אדוליני כועס. שותפו לפרויקט, האמן עומר קריגר, הגיע לריאיון באיחור של שעה. המעצב מצביע על השעון, מנופך באצבע לעבר קריגר ואומר באנגלית: "אני צריך לעבוד". לשאלה אם הוא עלול להסתבך עם המעסיק שלו הוא עונה: "מעולם לא היה לי אחד. אני מעדיף ללכת לישון רעב מאשר שמישהו ידבר אליי בזלזול".

אפשר לומר, אם כן, על בסיס היכרות של 30 שניות, שקריגר חבר לשותף דעתי לא פחות ממנו לרגל הפרויקט החדש שלו, "הקולקציה התל אביבית", אסופת פריטי לבוש בגזרות עכשוויות שנוצרו על ידי השניים מבדים אפריקאיים, ושתוצג בתהלוכה מיוחדת במסגרת פסטיבל מנורת לילה לאמנות ולמוזיקה, שייפתח ביום חמישי (20.12) בשכונת נווה שאנן.

קשה לגרום לאדוליני, המכונה ניאולן או בקיצור ניאו על ידי חבריו, להתמקד בעיצוב. מבחינתו, יליד ניגריה שהיגר לישראל בשנה שעברה, מצבה של היבשת האפריקאית, אפליה ואופנה הם נושאים שקשורים זה בזה בקשר שלא ניתן להתיר. הוא אינו מסכים לחשוף את גילו, אבל כן מסכים לומר שלמד אמנות בניגוד לרצון הוריו, עשה הסבה לעיצוב אופנה לאחר שהתקשה למצוא לקוחות ועזב את ניגריה לדרום אפריקה לפני כ־15 שנה. הוא התמחה בעבר בייצור בדים בעלי צבעוניות עזה ואלמנטים מסורתיים, וכיום הוא מייבא בדים כאלה לישראל ותופר מהם בגדים על פי הזמנה בחנות שלו בדרך ההגנה ביפו.

ניאי אדוליני ועומר קריגר. צילום: דין אהרונ־רולנד

ניאו היה האיש שאליו הפנו את קריגר כשזה החל לחפש חייט אפריקאי בעקבות חלום שהיה לו לפני כמה חודשים, שבו הוא ומכרים אחרים שלו הסתובבו ברחובות העיר בבגדים מבדים אפריקאיים מסורתיים. ייתכן שהבחירה של קריגר באופנה תפתיע את מי שמכיר את הרזומה שלו, שכולל בעיקר כרפורמנס ווידאו ארט, בין השאר במסגרת "תנועה ציבורית", שיזמה מיצגים במרחב הציבורי. עם זאת, קריגר גורס שמדובר דווקא בהמשך ישיר לעיסוקיו עד כה: "מצד אחד זה באמת 'פתאום', מצד שני

לפעולה ציבורית היו כמה סטים של מדים", הוא מסביר, "עבור מי שעוסק בפרפורמנס בגדים הם חלק מהשאלה. גם אם מדובר בבגדים רגילים, זאת בחירה, כמו שקורה במחול העכשווי".

במקרה הנוכחי, מוסיף קריגר, מדובר גם בקריאת תיגר כנגד היחס של החברה הישראלית לקהילה האפריקאית שחיה בקרבה. "זה גם אקט פוליטי, אנטי־פשיסטי, בתגובה לגזענות ולשנאת הזרים שיש מסביב", הוא אומר. "זה גם יכול להיות אקט שלא מתרכז רק בצער וכאב אלא גם ביופי ובשמחת חיים. הרעיון הוא שתל אביבים יתחילו ללבוש בדים אפריקאיים, ואז מה מירי רגב תגיד?".

הקולקציה התל אביבית. צילום: מיקי קרצמן

אם האופנה זרה באופן יחסי לעבודתו של קריגר, הרי שהפרובוקציה לא. קריגר ספג לא מעט ביקורת על התערוכה שפתח בחודש יולי האחרון בגלריית 1:1, שהוא מנהלה האמנותי. בתערוכה, "אמנות ערבית גנובה", הוצגו עבודות וידיאו של אמנים ממדינות ערביות שלא משתפים פעולה עם ישראל מטעמים פוליטיים ועקרוניים, מבלי לציין את שמם, ללא ידיעתם ומבלי לבקש את רשותם. על פי "הארץ", אחת ממבקריותי הבולטות של קריגר, האמנית והשחקנית ראידה אדון, אף יצרה קשר עם כמה מהאמנים שחשדה שיצירותיהם מופיעות בתערוכה, ואחד מהם אמר לה כי מדובר ב"מעשה שטני עד צחוק".

האם הוא לא מתקרב פעם נוספת לטריטוריית הניכוס התרבותי בפרויקט הנוכחי? "מאוד אופנתי כרגע לדבר על ניכוס תרבותי בסצנת האמנות", הוא אומר, "אנחנו חיים תחת משטר קשוח מאוד של פוליטיקת זהויות וצריך לחרוג ממנו. אני לא חושב שהיחידים שצריכים ליהנות מתוצרים של תרבות הם אלה שנולדו לתוכה, זה מגוחך. זה הרי הנגטיב של גזענות. זה מאוד זהותי ומגביל. אז מה ישראלים אמורים ללבוש? טלית?".

הקולקציה התל אביבית. צילום: מיקי קרצמן

ניאו מסכים. "זה לא שמדובר בלקחת משהו מבלי לשלם עליו, אלא בחיבוק של תרבות מסוימת", הוא אומר. "הרי מה שאת לובשת עכשיו לא קשור ליהדות או לישראל. כולנו מתלבשים באופן מערבי, בלי קשר לשורשים שלנו".

הוא מוסיף ומסביר שעבורו, הפצתם של סגנונות אפריקאיים מעבר ליבשת משמעותית במסגרת מה שהוא מכנה "מיתוג מחדש של אפריקה". "אחנו רוצים שיבינו שאפריקה זה לא רק רעב ומלחמה ומחלות. כיום המותג אפריקה כפי שהוא נתפס במערב זה ילד גווע ברעב עם זבובים על האף, אבל זה לא מי שאנחנו".

הקולקציה התל אביבית. צילום: מיקי קרצמן

את כל האידאולוגיה הזאת ינסו השניים להעביר במסגרת התהלוכה, שתתקיים בשני ערבי הפסטיבל, שאותו הפיקה העירייה, בניהולם האמנותי של יאשה רוזוב ועברי באומגרטן, ובשיתוף האוצרת רות הררי. הדוגמנים והדוגמניות יהיו אנשי השכונה שיעדו ברחובותיה, לאחר שייצאו מגלריה 1:1 שברחוב השרון 4. בימים שלאחר מכן אפשר יהיה לרכוש את הבגדים בחנות פופ אפ מיוחדת שתיפתח בגלריה. לאחר מכן ניתן יהיה לרכוש אותם דרך עמוד הפייסבוק של 1:1. קריגר מסביר כי מחירם ינוע בין 200 ל־500 ש"ח, וכי הוא וניאולן אף שוקלים לגבות כחות מפליטים, במעין תוכנית "מחיר לתייר" הפוכה.

"אנחנו יכולים להיות מאוד קוסמופוליטיים, במיקום שלנו בין אפריקה אסיה ואירופה", אומר קריגר במעין סיכום של הפרויקט. "העיר הזאת אמורה להיות בינלאומית אבל יש בה בעיקר יהודים לבנים. קולגות שלי נושאים את עיניהם לאירופה ולניו יורק. הייתי שם ואהבתי, אבל עכשיו אני סקרן יותר לגבי אפריקה, ואני חושב שאני לא היחיד. יש הרבה מה ללמוד משם".

פסטיבל מנורת לילה, חמישי־שבת (20.12-22.12), הגר"א 28 תל אביב. כניסה חופשית
